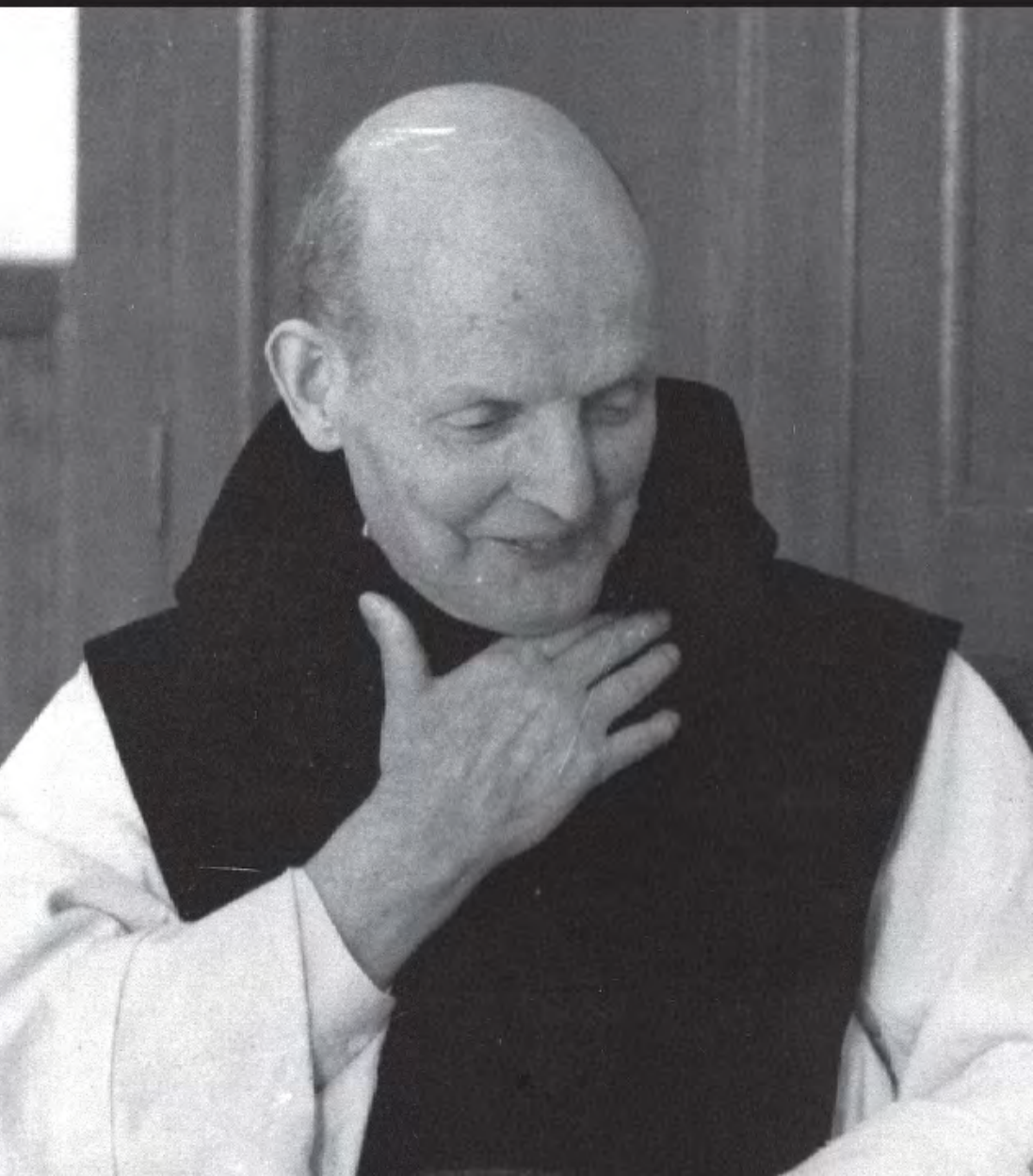

Otec Jeroným
Dobré vlivy

Triáda

Otec Jeroným se narodil 17. července 1907 na ostrově Rhodu. Po smrti matky se ještě jako malý chlapec vrátil s otcem a sourozenci do Švýcarska. Začal chodit do školy v Lausanne, vystudoval gymnázium Saint-Michel ve Fribourgu a později mezinárodní zemědělskou školu v Grangeneuve, kde získal titul zemědělského inženýra. Ve svých dvaceti jedna letech vstoupil do trapistického kláštera Sept-Fons ve střední Francii. Stal se chórovým bratrem. Své slavné sliby složil 6. května 1934 a o dva roky později byl vysvěcen na kněze. V roce 1938 mu byl svěřen úkol sekretáře kláštera, kterým zůstal po celý život. Ve stejné době byl pověřen výukou filosofie. Žádná z těchto činností jej neodvedla od manuální práce. Po dlouhá léta pracoval v klášterním sadu. Své práci rozuměl a dělal ji rád. V roce 1967 ho nemoc načas připoutala na lůžko. Už v roce 1969 se však vrátil ke všem svým zaměstnáním, a především k dlouhým hodinám modlitby v kostele před Nejsvětější svátostí. Otec Jeroným zemřel náhle 29. ledna 1985.

Edice Delfin
Svazek stý čtyřicátý
Triáda

Otec Jeroným
Dobré vlivy

Otec Jeroným
Dobré vlivy

Triáda

Přeložil Oldřich Selucký

© Abbaye de Sept-Fons, 2014

© Nakladatelství Triáda, 2014, 2016

Translation © Oldřich Selucký, 2014

Photo © Abbaye de Sept-Fons, 2014

ISBN 978-80-7474-100-5

ISBN (pdf) 978-80-7474-130-2

ISBN (epub) 978-80-7474-131-9

ISBN (mobi) 978-80-7474-132-6

Vždy se dlouho rozmýšlím, než se odhodlám mluvit o otci Jeronýmovi. A i když se k tomu nakonec rozhodnu, nenacházím ta správná slova. Ať řeknu, co chci, není to ono. Přitom mi jinak řečnění nedělá potíže.

Často jsem se ptal sám sebe, proč tomu tak je. Setkal jsem se s lidmi, kteří inteligentně a poutavě hovořili o osobách, jež znali mnohem méně než já otce Jeronýma. Navíc dotyční nehráli v jejich životě žádnou důležitou roli.

Ještě dnes bych podepsal text, kterým jsem otce Jeronýma představil v knize *Neboť navždy trvá dlouho*. Byl publikován krátce po jeho smrti a nachází se i v tomto svazku jeho duchovních spisů. Myslím, že jsem v něm dobře vyjádřil vděčnost a synovskou lásku, která byla a stále je hlavním důvodem vydávání a reedice jeho textů.

Otec Jeroným byl vychovatel. Když jsem vstoupil do kláštera, měl už za sebou téměř třicet let výuky filosofie. Musel jí však zanechat. Období kolem Druhého vatikánského koncilu bylo plné napětí a nervozity.

Teprve po roce 1970 se směl k vyučování vrátit formou individuálních přednášek pro několik málo studentů. Byl jsem jedním z nich. Samozřejmě nešlo o universitní přednášky v pravém slova smyslu, ačkoli i nadále jejich základem zůstávaly Gredtovy učebnice. V mém případě musel otec Jeroným přizpůsobit výuku filosofie, k níž on sám choval velkou úctu, studentu sice vnímavému, ale bez velkého zájmu o tuto disciplínu.

Tehdy „se vrátil ke svým školním sešitům“, jak sám jednou napsal, „aby mě alespoň něco naučil“. Usiloval o to celých

patnáct let... Snažili jsme se oba, kvůli věci samotné i kvůli našemu vzájemnému vztahu. Zpočátku jsme zůstávali v oblasti filosofie, ale časem jsme zcela přirozeně přešli k teologii a k Písmu svatému.

Otec Jeroným byl vzdělaný, já zvědavý, o práci jsme neměli nouzi. Během mých pozdějších studií se mě profesori nejdnou ptali: „Kde jste se tohle prosím vás dozvěděl?“ Nechával jsem otázku bez odpovědi. Třeba jsem byl osvícen shůry...

Otec Jeroným snadno přecházel od vysvětlení řeckých termínů v evangeliu k interpretaci obtížných článků Teologické sumy svatého Tomáše. Tak jsem se stal tomistou. Ne sice tomistou z povolání, ale přece jen tomistou. Otci Jeronýmovi děkuji také za to, že jsem studoval rád. Jeho styl výuky byl na hony vzdálen nezáživným lekcím tomistů, které odradily celé generace studentů a pravdě obsažené v nauce svatého Tomáše Akvinského často spíš uškodily, než pomohly. Otec Jeroným kolem sebe vytvářel atmosféru přívětivosti, kultivované rozmluvy a intelektuálního rozletu. Tím, jak přívětivě se k nám choval, nás získával pro Boha, pro víru, pro mnišský život a pro tomistickou filosofii.

Jakým způsobem učil? Nešlo ani tak o jednotnou formaci, při které student musí zvládnout pevně stanovené pensum, jako spíše o vzájemné přizpůsobování, opřené o objektivní, společně objevovaný základ. Cílem bylo, aby vnímavý mladý muž postupně poznal mnišský život, k němuž se cítil povolán, a aby v sobě odhalil schopnosti, o jejichž existenci dosud

neměl ponětí. Jednalo se tedy o jakési sokratovské umění – probouzení k životu ducha.

Podobně jako otec Jeroným ani já dnes nepostupuji při práci s mladými bratry podle předem daného plánu či metody. Máme stejný cíl, ale cestu k němu společně nacházíme v konkrétním, trpělivém každodenním úsilí. Je třeba počítat s prohrami. I ty patří k životu. Důvodem může být nepochopení, psychická labilita, namyšlenost, která už předem všemu rozumí, neochota ustoupit. S tím se nedá nic dělat. Naše kláštery nejsou žádnými skleníky ani elitními institucemi. V malém měřítku se v nich zrcadlí celá lidská společnost.

V umění duchovního vedení byl otec Jeroným mistrem. My se podle svých sil snažíme v jeho díle pokračovat.

Otec M.-Mikuláš,
Sept-Fons, 6. května 2014,
80. výročí slavných slibů otce Jeronýma,
které složil 6. května 1934 do rukou
Dom Jeana-Baptisty Chautarda.

Otec Jeroným zemřel v ranních hodinách dne 29. ledna 1985. Bohužel jsem byl zrovna na konci ledna mimo klášter. Nemohl jsem mu tedy být v okamžiku jeho smrti nablízku, i když nás už téměř šestnáct let pojilo hluboké přátelství.

19. ledna přijal svátost nemocných. Když bratři odešli, požádal mne, abych mu přečetl tento text:

*„Bůh tak miloval svět,
že dal svého jediného Syna,
aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul,
ale měl život věčný.
Vždyť Bůh neposlal svého Syna na svět,
aby svět soudil,
ale aby skrze něj byl svět spasen.“¹*

A ještě jeden text:

*„Ježíš jim řekl:
Amen, amen, pravím vám,
kdo věří, má život věčný.
Já jsem chléb života (...), chléb, který sestupuje z nebe: kdo
z něho jí, nezemře. Já jsem ten chléb živý, který sestoupil z nebe;
kdo jí z tohoto chleba, živ bude navěky. A chléb, který já dám, je
mé tělo, dané za život světa.“²*

Chtěl, abych mu tyto verše v celém kontextu přečetl dvakrát, a to v překladu Bible z Maredsous.³ Četl jsem pomalu a s občasným zaváháním, protože jsem na tento překlad nebyl

1 J 3,16–17.

2 J 6,47–51.

3 Překlad Bible do francouzštiny, který v roce 1952 vydali belgičtí benedikťini z opatství Maredsous.

zvyklý. Otec Jeroným byl už velmi slabý, ležel se zavřenýma očima a tiše opakoval po mně.

Když jsme dočetli, viděl jsem, jak je vyčerpaný. Protože to bylo těsně před mým odjezdem, řekl jsem mu, že nevím, jestli je dobré, abych se z kláštera vzdaloval.

„Ale ano,“ řekl mi, „jen jedte. Světlo v lampě ještě svítí. Určitě bude trvat pár měsíců, než pomalu dohasne.“

Slovo „určitě“ v takových větách často vyjadřuje pravý opak...

Byl mým duchovním otcem a já jeho synem. Lépe řečeno – snažil jsem se jím být. A úžasný příběh těch šestnácti společných let bych teď chtěl vyprávět.

V klášteře jsem byl již sedm měsíců. Jednoho dne, to už jsem měl mnišský hábit, mi otec novicmistr řekl: „Ty chceš odejít...“

Někdy se stává, že druzí lidé do nás vidí lépe než my sami a dokáží přesně odhadnout, v jaké situaci se nacházíme. Slova otce novicmistra mne v první chvíli zaskočila, ale musel jsem si přiznat, že mám skutečně úmysl klášter opustit. Přitom jsem se ale mnichem nestal jen tak. Nešlo o žádný chvílkový rozmar. Poprvé jsem zatoužil stát se knězem, když mi bylo šest nebo sedm let. Došlo k tomu na Velký pátek večer. Snažil jsem se v kostele sledovat dlouhou liturgii Svatého týdne, když tu najednou jako by se mne zmocnila jakási síla, které se nedalo odporovat. Chytil jsem babičku za ruku a řekl jsem jí: „Chci se stát knězem!“ Babička zareagovala prozaiicky. Protože jsem seděl na židli a kýval nohama, postrčila

mě, abych si znovu klekl a řekla: „Jestli chceš být knězem, buď hodný, pořádně se chovej a dobře se uč!“ Uběhlo několik let. Snad každého chlapce, který byl vychováván ve věřící rodině, napadla někdy myšlenka, že by se mohl stát knězem.

Jednoho dne jsem po návratu z dlouhé vycházky, během níž jsme s rodiči navštívili opuštěný klášter, řekl: „Chci se stát mnichem!“ – „Žádní mniši už nejsou,“ zněla odpověď. Moji rodiče bezpochyby své tvrzení mysleli vážně. Byli to prostí lidé, a protože ve svém okolí o žádném klášteře nevěděli, asi měli za to, že kláštery už neexistují vůbec. Nakonec jistě dodali, že kdo chce být mnichem, musí „být hodný a dobře se učit“. Taková poznámka mě vždycky uvrhla do těžké trudnomyslnosti, protože tím byla pro mne tato cesta definitivně uzavřena.

Bylo mi už sedmnáct, a přesto jsem se k těmto otázkám stále vracel. Rodiče mě tedy nakonec z nevalného diecézního gymnázia poslali do Remeše k jezuitům. Tamním profesorům jsem vděčný za dobré středoškolské vzdělání a za to, že jsem studoval rád. Byli to učitelé, kteří milovali své povolání, studentům se věnovali s velkou obětavostí a skvěle ovládali svou profesi.

Touha po kněžství byla ve mně stále živá, ale říkal jsem si: „Požádám-li o radu některého z otců jezuitů, řekne mi to, co už řekli jiným: ‚Můžeš vstoupit k nám.‘“ Jenže od oné návštěvy v opuštěné kartouze na sever od Nancy ve mně přetrvávala touha stát se mnichem. Pomohla mi následující událost. Jednoho prosincového večera v roce 1968 dostaly mé sestry pozvání na večírek a vzaly mne s sebou, ačkoli

jsem o to vůbec nestál. Dospívající člověk má vždy pochybnosti o svém chování a o svém vzhledu. Šel jsem tedy s nimi a kupodivu jsem se báječně bavil. Odcházeli jsme za svítání. Protože byla neděle, zavlekly mne sestry, které byly v tomto směru svědomitější než já, na ranní mši do katedrály. Po celou bohoslužbu jsme bojovali se spánkem a hned po přijímání jsme se sebrali a šli domů. Ale uvnitř jsem na sebe moc pyšný nebyl. Docházelo mi, že bohoslužbu, při které se člověk setkává se samotným Bohem, není možné sledovat s ospalým nezájmem. „Jestli Bůh existuje,“ říkal jsem si, „pak mu dáváme tak směšně málo, že bychom se měli stydět. Anebo neexistuje, ale potom je potřeba všechnu tu zbožnou přetvářku bez lítosti odhodit.“

Když jsem se v onu neděli před polednem probudil, vládlo v domě ticho. V kuchyni na mne čekala snídaně. Okny proudilo dovnitř jasné zimní světlo. Moje babička, která už byla stará a ven nechodila, seděla u rádia. Neslyšela mě přicházet. Poslouchala přenos nedělní mše a texty sledovala ve svém misálku. Vyzařovalo z ní tiché štěstí a tak hluboký mír, že jsem od ní nemohl odpoutat oči. Najednou mě napadlo: „Babička má pravdu, rozhodla se pro jedinou správnou cestu. Pravda a štěstí se nacházejí u Boha, v životě s Bohem.“

O pár dní později, ještě před koncem prázdnin, jsem se rozhodl jít za otcem Delaruem, knězem, který se mi zdál být poctivý a nestranný. Řekl jsem mu všechno. Hovořili jsme spolu několikrát a pokaždé dost dlouho. Naše třetí setkání ukončil slovy: „Myslím, že by ses měl stát knězem a mnichem. Jsou tři druhy mnichů, kartuziáni, trapisté a benedik-

tini. Můj synovec je trapistou v Sept-Fons. Pojedu tam o Velikonocích. Můžeš jet se mnou.“

Shodou okolností se stalo, že jsem nejprve navštívil benediktiny. Nebylo to ono. Mezi tímto prostředím a prostředím, v němž jsem vyrůstal, byl příliš velký rozdíl. Necítil jsem se tam dobře. Navíc se mi zdálo, že své mnišské povolání nežijí s dostatečným nasazením.

O velikonocích jsem jel do Sept-Fons. Okamžitě mi bylo jasné, že tady je moje místo. Na podzim roku 1969, po dvouměsíční cestě do Egypta, jsem do Sept-Fons vstoupil. Bylo to krátce po mých jednadvacátých narozeninách. Stále ještě jsem měl k dokonalosti daleko a rodiče, kteří už věděli, že mnišský život existuje, a okamžitě si o něm vytvořili velmi vznešenou představu, se zděsili, že se právě já chci vydat touto cestou. Proto trvali na tom, abych do kláštera vstoupil až po dosažení plnoletosti. Nemohli uvěřit, že mi otec Delarue dal ke vstupu své požehnání, ale souhlasili. Věděli totiž, že po dvou letech noviciátu budu muset klášter na čas opustit, abych vykonal vojenskou službu.

V roce 1969 procházela církev vážnou krizí, která nešetřila nic a nikoho. Já jsem o ní téměř nevěděl. Vstoupil jsem do Sept-Fons, abych se zcela odevzdal Bohu. Myšlenkovým střetům, které v té době hýbaly církví, jsem nerozuměl, protože se pro mne odehrávaly příliš vysoko. Nezdálo se mi, že by se nějak vztahovaly k mému životu.

„Takže ty chceš odejít...“

Můj otec novicmistr ještě žije.⁴ Je mu přes sedmdesát let.

⁴ Otec Ludvík zemřel v roce 1997.

Je to statný Burgundán, pravý mnich. I jeho vychovali jezuité. Dobře jsme si rozuměli. Trápilo ho, že jsem se nechal obtížemi tak rychle odradit. Těžce by nesl, kdyby zanedbal něco, co by mohlo zachránit mé povolání.

Řekl mi: „Co kdybys zašel za otcem Jeronýmem?...“ To jméno nezaznělo náhodou. Už několikrát jsem se ho ptal: „Kdo je vlastně otec Jeroným?“

V klášteře tehdy vládl velký zmatek. Otec Jeroným se jím však strhnout nedal. Zůstával tichý, diskrétní, k ostatním bratřím se choval vždy velmi laskavě. Nemohl jsem si ho nevšimnout. Navíc trávil mnoho času na kolenou v kostele nebo v křížové chodbě před sochou Panny Marie.

Dohodli jsme se tedy, že svůj odchod z kláštera ještě odložím a nejdříve zajdu za otcem Jeronýmem. Otec opat souhlasil.

V našem řádu se přísně dodržuje mlčení. Většinu záležitostí, při nichž není bezpodmínečně nutné mluvit, vyřizujeme pomocí lístků – a má to řadu výhod. Napsal jsem tedy otci Jeronýmovi a dostal jsem tuto odpověď:

30. května 1970

Drahý bratře,

i když se mi o Vás už otec novicmistr zmínil, přece mne Vaše psaní trochu překvapilo! Co Vám mám říci? Děkuji, děkuji, ještě jednou děkuji.

Po celou dobu Vašeho noviciátu musí Vaším hlavním vychovatelem zůstat otec novicmistr. Naštěstí je cesta, po které Vás vede, v zásadě správná. S Boží pomocí doplním, co budu moci.

Pokud je to Bůh, kdo nás dnes sblíží, pak Vám za něj mohu slíbit:

1. rozmanité, dlouhé a těžké zkoušky; už předem si můžete být jistý, že k nim budou patřit Vaše „neúspěchy“ a Vaše „špatná pověst“;

2. setkání s Bohem, které Vám umožní strávit s Ním skutečně celý život,

3. účinnou pomoc, kterou svým životem prokážete církvi a světu.

Tím, že se obracíte na mne, činíte jisté rozhodnutí. Pokud potřebujete, dejte si čas na rozmyšlenou (a dobře si promyslete výše uvedené č. 1).

Pokud je však Vaše žádost už výsledkem promyšlené volby, přijďte zítra, tedy v neděli, v 9 hodin do mé pracovny. Jestliže Vám tato hodina nevyhovuje, přijďte za mnou, kdy budete chtít. Víte, kde mne naleznete.

Nic víc jsem už promýšlet nepotřeboval.

Setkal jsem se s ním 31. května 1970.

Navždy zůstanu otci novicmistroví vděčný, že mi toto setkání umožnil. Dokázal zapomenout sám na sebe a nebál se mne svěřit někomu jinému.

Zachránil tak mé povolání a jednou provždy dal mému životu směr.

Setkání s otcem Jeronýmem je největší událostí v mém životě.

Naučil mě, jak se modlit.

Ukázal mi, co to znamená být mnichem.

Nebyl jsem vždycky vzorným žákem a občas jsme se střetli.

Měl mě upřímně rád.

Předal mi vše, co věděl.

Miloval mě jako nikoho jiného a já jsem se snažil mu jeho lásku oplácet.

Zpočátku ve mně už sama přítomnost otce Jeronýma vyvolávala mocný dojem. Jeho vytříbené chování, zdvořilý odstup, zdrženlivost ve vyjadřování, to vše na mě působilo tak silně, že jsem se sotva odvažoval promluvit.

Setkávali jsme se v neděli po nešporách, zhruba na hodinu. Otec Jeroným mne přijímal ve své pracovně. Byla to úzká místnost, na jejímž konci stál pod oknem dřevěný, bíle natřený stůl. U něj otec Jeroným pracoval. Vždy měl na sobě kukulu. Když jsem vešel, pomalu si nasadil brýle a upřel na mne z druhého konce místnosti očmi. Byl jsem trochu nesvůj, stejně jako on. Později se mi k tomu přiznal – jenže na něm to tehdy nebylo znát. Svěřil se mi, že si tehdy říkal: „Jakého ptáčka jsem to polapil do své sítě?“

Po čase jsme se začali setkávat častěji. V říjnu ho otec opat požádal, aby mi přednášel filosofii. Trochu jsem ji studoval už před vstupem do kláštera. Přinesl jsem mu tedy své poznámky z přednášek. Napsal mi tento lístek:

5. října 1970

Hodinu a půl jsem listoval Vašimi přednáškami z filosofie. Mám dojem, jako bych dostal obuškem po hlavě. Takovou výuku není

možné považovat za součást intelektuální formace. Nedivím se, že z našich současných – dokonce i katolických – škol vychází tak málo lidí, kteří se v oblasti ducha pohybují klidně a s jistotou, jejichž myšlení je schopno volit mezi různými názory, uvádět v jednotu poznatky z dané oblasti, a je-li třeba, i vybudovat myšlenkovou stavbu. Jsem ochoten přednášet Vám filosofii. Už dříve jsem zamýšlel probírat s Vámi různé filosofické otázky, ale myslím, že nesystematické studium by Vás neuspokojilo.

Jste schopen přidat ke svým ostatním povinnostem ještě takové studium? Rozhodnutí je na Vás. Jestliže se do této práce společně pustíme, projevíme velkou víru v Boží prozřetelnost. Nenajdeme-li však k tomuto studiu odvalu, bude Vám po celý život chybět něco podstatného: intelektuální jistota, široký rozhled, touha proniknout vždy až k jádru věci, přesné myšlení.

I já se budu muset leččeho zřeknout. Ale nebude to příliš vysoká cena. Dobře si to rozvažte. Máte-li opravdu chuť se do takového studia pustit a jste-li schopen dlouhodobého a trpělivého úsilí, přijďte zítra. Přineste si sešit, své přednášky Vám budu diktovat.

Po celých třináct let jsme pracovali společně, bez prázdnin, dvě hodiny denně, někdy i více. I když intelektuální formaci otec Jeroným pokládal za důležitou a nutnou, přece jen na prvním místě stála formace mnišská, v níž je vše podřízeno modlitbě.

17. listopadu 1970

Pokud nás Bůh ve své prozřetelnosti určil pro toto trojí povolání – totiž abychom žili v důvěrném společenství s Ním, chválili ho

a přimlouvali se za své lidské bratry – , pak nemůžeme žít jinde než v klášteře. I když se nám tohoto trojího povolání dostává jako daru, přece v něm můžeme vytrvat jedině v prostředí, které se nám nabízí v Sept-Fons. Každé zrno totiž zná druh, k němuž náleží, a proto hledá půdu, v níž může uzklíčit a růst. Neboť existuje vztah mezi půdou a klasem.

V klášteře se nesetkáte s ničím, co odvádí od Boha. Zdejší činnosti vedou k Bohu buď samy od sebe, nebo je alespoň můžeme Bohu obětovat skrze úmysl, s nímž je vykonáváme. Každou denní i noční hodinu tu mohu využít lépe než ve světě, k Bohu se mohu obracet častěji, vše mi pomáhá k intenzivnějšímu vnitřnímu životu. Pokud k tomu mám odvahu, mohu dát modlitbě přednost před praktickou činností, Boží tajemství stavět výš než věci, jež probouzejí lidskou zvědavost. Adorace je zde přirozenou součástí života, přímlyvy za druhé jsou pronášeny s velkou naléhavostí. Eucharistii tu mohu vyhradit místo, které jí právem náleží. To vše je podmíněno klášterním prostředím. Věcem, které v klášteře dělám rád, bych se jinde věnoval jen těžko, a rozhodně ne s takovou chutí.

V klášteře se každému dostává podílu na dědictví, ke kterému má sám přispět a předat je dál. Tak se můj život rozvíjí ve dvou dimenzích a nabízí se mi příležitost získat nové duchovní kvality. Obklopují mne starší mniši, kteří se už stali mistry ve svém oboru, a jejich víra mi dodává odvahu. Přicházejí k nám mladí lidé, jejichž velká touha mne posiluje. Jsem rád, že má opravdovost ve vztahu k Bohu může být jedněm i druhým oporou. Rozumíme si na jediné znamení, beze slov. Ani chybný krok toho či onoho nám nezabrání v účinné vzájemné pomoci, stejně jako je tomu mezi horolezci či námořníky.